

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Tdo/19/2018
Identifikačné číslo spisu: 8415010257
Dátum vydania rozhodnutia: 10.07.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Pavol Farkaš
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:8415010257.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Pavla Farkaša a sudcov JUDr. Dany Wänkeovej a JUDr. Patrika Príbelského, PhD., v trestnej veci obvinenej Ing. P. N., pre prečin usmrtenia podľa § 149 ods. 1, ods. 2 písm. a) Tr. zák., na neverejnom zasadnutí dňa 10. júla 2018 v Bratislave, o dovolaní obvinenej Ing. P. N. proti rozsudku Krajského súdu v Prešove zo 14. júna 2017, sp. zn. 6To/9/2017, takto

rozhodol:

Rozsudkom Krajského súdu v Prešove zo 14. júna 2017, sp. zn. 6To/9/2017, z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por., zamietnutím odvolania obvinenej čo do výroku o náhrade škody titulom nákladov spojených s pohrebom

bol porušený zákon

v ustanovení § 319 Tr. por. a v ustanovení § 449 ods. 2 Občianskeho zákonníka v spojení s § 101 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z. o Sociálnom poistení, v neprospech obvinenej Ing. P. N..

Podľa § 386 ods. 2 Tr. por. rozsudok Krajského súdu v Prešove zo 14. júna 2017, sp. zn. 6To/9/2017 v časti výroku o zamietnutí odvolania obvinenej Ing. P. N. čo do výroku o náhrade škody titulom nákladov spojených s pohrebom a rozsudok Okresného súdu Kežmarok zo 7. decembra 2016, sp. zn. 1T/41/2015 vo výroku o náhrade škody titulom nákladov spojených s pohrebom vo výške 2.516,74 €, s a zrušujú.

Zrušujú s a aj ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutia obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad.

Okresnému súdu Kežmarok s a prikazuje, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Kežmarok (ďalej len „okresný súd“) zo 7. decembra 2016 sp. zn. 1T/41/2015, bola obvinená Ing. P. N. uznaná za vinnú z prečinu usmrtenia podľa § 149 ods. 1, ods. 2

písm. a) Tr. zák., ktorého sa dopustila na skutkovom základe, že :

dňa 5.10.2014, okolo 15.00 hod., po štátnej ceste č. W., v smere od G., do obce Y, v kolóne za sebou idúcich najmenej troch osobných motorových vozidiel, ako posledná v poradí, viedla osobné motorové vozidlo továrenskej značky MERCEDES BENZ A 170 CDI, evidenčné číslo T kde v km 7,767, ešte pred hranicou križovatky ciest č. W., č. W. a č. W., v časti zvanej " P. ", v úmysle odbočiť s vozidlom vľavo na štátnu cestu č. W. v smere do obce Y, okres T., bez dôsledného sledovania a vyhodnotenia situácie v cestnej premávke, predovšetkým v protismernom jazdnom pruhu, v ktorom sa v tom čase pohyboval, v smere od D. J. do G. motocykel továrenskej značky KAWASAKI, evidenčné číslo D., vedený vodičom C. T., vybočila z kolóny idúcich motorových vozidiel, prešla do protismeru, nedala prednosť oproti idúcemu motocyklu vedeného C. T., kde toto jej konanie bolo v rozpore s ustanoveniami § 3 ods. 2 písm. a), § 4 ods. 1 písm. c), § 9 ods. 1, § 19 ods. 4 zákona č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších právnych predpisov, v dôsledku čoho došlo k nárazu prednej časti motocykla do pravej prednej časti osobného motorového vozidla, pričom pri dopravnej nehode motocyklista C. T. utrpel rozsiahle devastačné poranenia pre život dôležitých orgánov, na následky ktorých na mieste nehody zomrel.

Za to okresný súd uložil obvinenej podľa § 149 ods. 2, s použitím § 36 písm. j), § 38 ods. 2, ods. 3, § 39 ods. 1, s poukazom na § 39 ods. 3 písm. e) Tr. zák., trest odňatia slobody v trvaní 6 (šesť) mesiacov. Výkon uloženého trestu odňatia slobody súd podmienične odložil a obvinenej určil skúšobnú dobu v trvaní 12 (dvanásť) mesiacov. Spolu s trestom odňatia slobody, súd obvinenej uložil aj trest zákazu činnosti viesť všetky druhy motorových vozidiel na dobu 6 (šiestich) mesiacov. Zároveň obvinenej súd uložil povinnosť uhradiť poškodeným C. T. a S. T., titulom náhrady nákladov spojených s pohrebom, čiastku 2.516,74 €. Vo zvyšku uplatneného nároku na náhradu škody, poškodených C. T. a S. T., okresný súd odkázal na civilný proces. Napokon obvinenej okresný súd uložil povinnosť uhradiť poškodenej strane E. a. s., pobočka G., titulom náhrady za poskytnutú zdravotnú starostlivosť, čiastku 894,64 €.

Proti rozsudku okresného súdu podala odvolanie, tak obvinená, ako aj prokurátor. O ich odvolaniach rozhodol Krajský súd v Prešove (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom z 29. novembra 2016, sp. zn. 1To/87/2016 tak, že podľa § 321 ods. 1 písm. d), ods. 3 Tr. por., zrušil napadnutý rozsudok vo výroku o treste a krajský súd podľa § 322 ods. 3 Tr. por., uložil obvinenej podľa § 149 ods. 2, § 36 písm. j), § 38 ods. 3 Tr. zák., trest odňatia slobody na 2 (dva) roky. Výkon uloženého trestu odňatia slobody súd podmienične odložil a obvinenej určil skúšobnú dobu 2 (dva) roky. Popri treste odňatia slobody, obvinenej uložil aj trest zákazu činnosti viesť motorové vozidlá všetkých druhov po dobu 1 (jedného) roku. Odvolanie obvinenej krajský súd ako nedôvodné zamietol.

Proti právoplatnému rozsudku krajského súdu, podala obvinená dovolanie. Dovoláním napadla iba výrok o náhrade škody, ktorým jej bola uložená povinnosť uhradiť poškodeným C. T. a S. T., z dôvodu náhrady nákladov spojených s pohrebom čiastku 2.516,74 €. V dovolaní proti tomuto výroku o náhrade škody namietala, že spočíva na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia v zmysle § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por., keď obvinenej bola uložená povinnosť nahradiť poškodeným náklady spojené s pohrebom, ponad zákonný limit sumy nákladov spojených s pohrebom vo výške 2.577 € vyplývajúci z ustanovenia § 101 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení. Pre bližšie ozrejenie poukázala na skutočnosť, že na motorové vozidlo, ktorým bola spôsobená dopravná nehoda a usmrtenie, sa vzťahovalo tzv. zákonné poistenie za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a poškodeným príslušná poisťovňa už náhradu nákladov spojených s pohrebom vo výške 2.577 €, uhradila dňa 4. mája 2015.

K dovolaniu obvinenej sa vyjadril prokurátor Okresnej prokuratúry Kežmarok, ktorý uviedol, že dovolaním napadnuté rozsudky pokladá za zákonné a správne, a to aj vo výroku o náhrade škody.

K dovolaniu obvinenej sa vyjadrila aj poškodená strana E. - krajská pobočka G., ktorá uviedla, že dovolanie sa vecne netýka nárokov tejto poškodenej strany, a preto sa k nemu bližšie nevyjadruje.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 377 Tr. por.) posúdil vec najprv v zmysle § 382 Tr. por. a zistil, že dovolanie bolo podané oprávnenou osobou (§ 369 ods. 2 písm. b) Tr. por.), prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1 Tr. por.), proti rozhodnutiu, proti ktorému je prípustné [§ 368 ods. 2 písm. h) Tr. por.], v zákonnej lehote uvedenej v § 370 ods. 1 Tr. por., s obsahovými náležitosťami podľa § 374 ods. 1 Tr. por. a s uvedením dôvodu dovolania podľa odseku 2 tohto ustanovenia. Zároveň bolo podané proti rozhodnutiu, proti ktorému je prípustné, a v ňom vytýkané chyby možno podradiť pod dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por.

Podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. dovolanie možno podať, ak je rozhodnutie založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

Zároveň prišiel k záveru, že dovolanie obvinenej je dôvodné.

Rozhodovanie o vine a o náhrade škody v rámci jedného trestného konania sa uskutočňuje na podklade právnych predpisov pochádzajúcich z rôznych odvetví práva. Kým pri rozhodovaní o vine súdy aplikujú na svoje rozhodnutie právne predpisy zaradované do oblasti verejného práva, pri rozhodovaní o náhrade škody aplikujú na svoje rozhodnutie právne predpisy zaradované do oblasti súkromného práva (pozri aj R 17/1973, obdobne aj R 30/2015 II). Pokiaľ vyššie citovaný dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. pripúšťa podať dovolanie aj z dôvodu, že dovolaním napadnuté rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia, tak v prípade výrokov o náhrade škody sa tento dôvod dovolania vzťahuje na príslušné hmotnoprávne ustanovenia, na podklade ktorých trestné súdy rozhodli o náhrade škody v tzv. adhéznom konaní v rámci trestného konania.

V danom prípade si poškodení trestným činom (rodičia obete) v prípravnom konaní riadne uplatnili právo na náhradu škody (č. l. 285 a 319) z titulu primeraných nákladov vynaložených na pohreb vo výške 2.516,74 € [celkové náklady na pohreb 5.093,74 € - 2.577 € uhradených poisťovňou z tzv. zákonného poistenia obvinenej]. Úhrada sumy 2.577 € z titulu nákladov na pohreb poisťovňou k rukám poškodených nebola v konaní sporná (viď vyjadrenie poškodených č. l. 574).

Podľa § 449 ods. 2 zákona č. 40/1964 Zb. (ďalej aj „Občiansky zákonník“), pri usmrtení sa uhrádzajú aj primerané náklady spojené s pohrebom, pokiaľ neboli uhradené pohrebným poskytnutým podľa predpisov o nemocenskom poistení.

Ide tu o osobitný druh peňažnej náhrady škody na základe tzv. nákladového hľadiska, teda osobitný druh náhrady škody, ktorý priamo súvisí s úmrtím fyzickej osoby - poškodeného. V rámci tohto nároku sa nehradia všetky náklady v skutočne vynaloženej výške, ale náhrada týchto nákladov je obmedzená hľadiskom primeranosti. Posúdenie primeranosti nákladov spojených s pohrebom je síce úlohou súdu, avšak ten je pri posudzovaní viazaný limitmi upravenými vo vykonávacích právnych predpisoch k Občianskemu zákonníku, v prvom rade nariadením vlády č. 87/1995 Z. z., v znení noviel.

Podľa § 2 ods. 1 nariadenia vlády č. 87/1995 Zb. ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka (ďalej len „nariadenie“), primerané náklady spojené s pohrebom sa určujú podľa pracovnoprávnych predpisov upravujúcich zodpovednosť za škodu pri pracovných úrazoch a chorobách z povolania. Podľa § 2 ods. 2 nariadenia, náklady na zriadenie pomníka alebo náhrobnej dosky a na úpravu hrobu sa uhrádzajú do výšky 663,88 €.

Pracovnoprávnymi predpismi podľa citovaného nariadenia vlády sa aktuálne rozumie zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení, v znení noviel.

Podľa § 101 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení (ďalej len „zákon o SP“), ak poškodený zomrel v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania, má ten, kto uhradil náklady spojené s pohrebom, nárok na ich náhradu. Podľa § 101 ods. 2 zákona o SP, za náklady spojené s

pohrebom sa podľa tohto zákona považujú najmä

- a) náklady účtované pohrebnou službou, ktorá poskytla služby spojené so zabezpečením pohrebu,
- b) náklady na spopolnenie, ak nie sú súčasťou nákladov účtovaných pohrebnou službou,
- c) cintorínske poplatky,
- d) náklady na zriadenie pomníka alebo náhrobnej tabule
- e) náklady na úpravu hrobu.

Podľa § 101 ods. 3 zákona o SP, suma náhrady nákladov uvedených v odseku 2 je najviac 2 324,40 € (resp. pre rok 2014 najviac 2.577 € - pozn. dovolacieho súdu). Na zvýšenie tejto sumy platí § 94 ods. 4 zákona o SP rovnako, pričom podľa neho sumy uvedené v odsekoch 2 a 3 § 94 platné k 31. decembru kalendárneho roka sa zvyšujú vždy od 1. januára nasledujúceho kalendárneho roka o percento zvýšenia úrazovej renty podľa § 89 ods. 8 zákona o SP. Táto suma pre rok 2014 predstavovala už uvedených 2 577,- €.

Možno teda uviesť, že vyššie citované ustanovenia stanovujú, že pri usmrtení sa ako náhrada škody uhrádzajú aj primerané náklady spojené s pohrebom (pokiaľ neboli uhradené pohrebným). Jednotlivé druhy alebo položky nákladov spojených s pohrebom, zákon vypočítava iba demonštratívne (§ 101 ods. 2 zákona o SP, slovo „najmä“), čo znamená, že sú prípustné aj iné druhy nákladov ako uvedené v zákone o SP (napr. primerané náklady na smútočnú hostinu). Rozsah náhrady škody z titulu primeraných nákladov spojených s pohrebom, je obmedzený:

ad 1) v prípade nákladov na zriadenie pomníka alebo náhrobnej dosky a na úpravu hrobu, maximálne na čiastku 663,88 € (§ 2 ods. 2 nariadenia),

ad 2) zároveň je stanovená maximálna suma náhrady nákladov spojených s pohrebom (§ 101 ods. 3 zákona o SP) uvedených v § 101 ods. 2 zákona o SP, ktorá je pohyblivá a platí pre príslušný kalendárny rok. Ako už bolo uvedené, pre rok 2014, v ktorom poškodeným vznikli náklady spojené s pohrebom, predstavuje táto suma čiastku 2.577 €.

V danom prípade bola poškodeným uhradená čiastka 2. 577 € poisťovňou ako náhrada nákladov spojených s pohrebom a úhrada tejto čiastky poškodeným nebola ani v konaní sporná. Poškodení si v prípravnom konaní uplatnili nárok na náhradu nákladov spojených s pohrebom vo výške 2.516,74 € [ich celkové náklady na pohreb 5.093,74 € - 2.577 € uhradených poisťovňou zo zákonného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla obvinenej].

Súdy v základnom konaní uložili obvinenej povinnosť zaplatiť poškodeným C. T. a S. T., titulom nákladov spojených s pohrebom tento rozdiel, teda čiastku 2.516,74 €, s odôvodnením, že vznik aj týchto nákladov spojených s pohrebom bol riadne preukázaný.

Tento výrok o náhrade škody titulom nákladov spojených s pohrebom však spočíva na nesprávnej aplikácii hmotnoprávneho ustanovenia § 449 ods. 2 Občianskeho zákonníka a §101 ods. 3 zákona o SP, pretože tieto ustanovenia, v prípade náhrady škody vzniknutej usmrtením, limitujú rozsah nahrádzaných nákladov spojených s pohrebom, pre rok 2014 sumou 2.577 €.

Nárok na náhradu škody vo výške 2.516,74 € teda nemohol a nemal byť konajúcimi súdmi poškodeným priznaný.

Na základe týchto dôvodov najvyšší súd vyslovil, že dovolaním napadnutým rozsudkom krajského súdu a okresného súdu bol porušený zákon v ustanovení § 449 ods. 2 Občianskeho zákonníka a § 101 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z. o Sociálnom poistení, v neprospech obvinenej Ing. P. N., čo do výroku o náhrade škody titulom nákladov spojených s pohrebom vo výške 2.516,74 €, a preto napadnutý rozsudok, ako aj predchádzajúci rozsudok okresného súdu v parciálnej časti zrušil.

Vzhľadom na špecifickú procesnú situáciu musel najvyšší súd použiť neštandardný procesný postup, keď rušil len parciálne časti výrokov. V dovolacom konaní je totiž súd zásadne viazaný dôvodmi dovolania (§ 385 Tr. por.), teda dovolací súd preskúmava iba tie výroky a rozhodnutia súdov nižších

stupňov, ktoré boli napadnuté dovolaním a výroky dovolaním dotknuté. Podané dovolanie smerovalo len do výroku o náhrade škody, ktorým bolo rozhodnuté o povinnosti obvinenej nahradiť škodu poškodeným C. T. a S. T. titulom nákladov spojených s pohrebom vo výške 2 516, 74 €. Nebolo preto možné zrušiť celý výrok rozsudku Krajského súdu v Prešove en bloc, ani celý výrok rozsudku Okresného súdu Kežmarok.

Úlohou okresného súdu preto bude rozhodnúť nanovo o nároku poškodených C. T. a S. T. titulom nákladov spojených s pohrebom vo výške 2 516, 74 € tak, že ich i v tejto časti odkáže s ich nárokom na civilný proces.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.